

SUCCULENTA

Nederlands-Belgische Vereniging
van Liefhebbers van Cactussen
en andere Vetplanten

1954

No. 1

Voorzitter : A. F. H. BUINING, „Hohorst”, Hamersveld (Utrecht).

Secretaresse : Mevr. J. GRULLEMANS—VAN BERGHEM, Hereweg 19, Lisse.

Penningmeester : G. D. DUURSMA, „Vijversburg”, Rijperkerk (Fr.)
Postgiro no. 133550.

Redactie : A. J. A. UITEWAAL, Alex. Boersstraat 25hs, Amsterdam.

Voor Uw planten en bloemen heeft U alle zorg en liefhebberij.

De voeding van planten en bloemen heeft grote invloed op de groei en bloei.

Daarom is het belangrijk dat U er zeker van kunt zijn dat het plantenvoedsel van de POKONFABRIEK 100 % safe is.

POKON voor al Uw Kamer- en Kasplanten gedurende de groei- en bloeitijd.

flessen van 50 gram	100 gram	Pond	Kg
35 cent	60 cent	f 2.—	f 3.50

KORRELMEST voor de tuin

verkrijgbaar in aardige en handige STROOIDOZEN waardoor regelmatige verdeling mogelijk is en verbranding wordt voorkomen.

1,2 kg	4 kg
f. 1,—	f. 3.—

En dan

CHRYSAL, het NIEUWE preparaat dat

S N I J B L O E M E N langer goed houdt.

Thans in geheel nieuwe verpakkingen in Aluminium folie.

25 gram	50 gram	100 gram	750 gram in bus
35 cent	60 cent	f 1,10	f 5,—

Vul het Chrysalwater dat opgezogen wordt met Chrysalwater bij. Het Chrysalwater blijft dan werkzaam en hoeft niet verversd te worden,

HET BLIJFT WEL 1 à 2 MAANDEN HELDER EN REUKVRIJ.

H. P. BENDIEN

Pokon-, Korrelmest- en Chrysalfabriek

N A A R D E N

Nederlands-Belgische Vereniging
van Liefhebbers van Cactussen
en andere Vetplanten

SUCCULENTA

1954

Een gelukkig en voorspoedig nieuw jaar !
A happy and prosperous New Year !
Une bonne année !
Ein glückliches neues Jahr !
Deseamos un próspero y feliz Año Nuevo !

Wederom is een jaar verstreken, opnieuw bieden wij onze afdelingen en de leden in binnen- en buitenland onze beste wensen aan. Ook onze zusterverenigingen in het buitenland wensen wij een goed jaar toe, wij hopen op de voortzetting en verdere ontwikkeling van onze goede verhoudingen.

Dit najaar hadden wij het voorrecht het tweede congres van de I.O.S. in Monaco bij te wonen en te genieten van de plantengroei in dit voor planten zo uiterst gunstig gelegen vorstendom. Vooral in de winter verlangen wij vaak naar het heerlijke klimaat aan de Middellandse zee en naar de zuidkust van Europa met haar kostelijke plantengroei.

Ons klimaat stelt grote eisen aan de verzorging van succulente planten. Dikwijls vervult ons de naderende winter met vele zorgen, maar als eenmaal de maand Januari in het land is, dan zegt ons het winnende licht dat een hoopvol voorjaar op komst is. Met liefde maken wij onze zaaipannen klaar, met zorg worden de grondmengsels bereid en de planten verpot om tijdig gereed te zijn voor de groeiperiode en voor het zomerfeest met zon en bloemen.

Mogen onze hoopvolle verwachtingen in 1954 in vervulling gaan.

A. F. H. Buining, Voorzitter.

Van de Redactie.

De getrouwe inzenders van bijdragen voor ons blad betuigen wij onze hartelijke dank. Wij kunnen voor dit nieuwe en ook voor de komende jaren niets beter wensen, dan dat hun aantal zal toenemen, vooral op cactusgebied, op welk terrein het aantal goede auteurs in ons land bedroevend gering schijnt te zijn. Wij zijn derhalve besloten — hoewel wij er een eer in zouden stellen ons zelf te bedruipen — de hulp van buitenlanders in te roepen, of onze lezers een keuze van cactusartikelen uit buitenlandse tijdschriften aan te bieden.

Misschien vindt u het vreemd in dit nummer twee artikelen aan te treffen over hetzelfde onderwerp. De redactie-

commissie is van mening, dat het verantwoord is deze uitzondering te maken, daar beide artikelen elkander aanvullen.

Het landgoed „Les Cèdres” is niet alleen op succulentengebied, doch in alle opzichten belangrijk genoeg om er in ons orgaan de aandacht op te vestigen. De oproep, gedaan aan het slot van het artikel van Mej. v. d. Hoorn ondersteunen wij ten volle en kunnen wij niet genoeg in uw belangstelling aanbevelen.

Doet allen mee aan de enquête waarover u in dit nummer nadere bijzonderheden vindt. Kunt ge anders nooit aan de inhoud van ons blad bijdragen, dan hebt ge nu een kans er toe bij te dragen om van ons tijdschrift datgene te maken, wat aan de algemene wens en aan uw persoonlijke wens zo veel mogelijk voldoet.

Les Cèdres te St.-Jean-Cap-Ferrat

De K.L.M. bracht mij in minder tijd van Schiphol naar Nice dan ik nodig had om van de Ruwent Amsterdam te bereiken. Ik ging naar Nice om vandaar te St.-Jean-Cap-Ferrat „Les Cèdres”, de botanische tuin van de heer J. Marnier-Lapostolle te bezoeken; tot welk bezoek de heer Marnier mij welwillend toestemming had gegeven.

Een onzer leden, de heer Beekenkamp, toenmaals werkzaam in deze tuin, had mij zoveel verteld van „Les Cèdres”, dat ik verlangend was die kostelijke bezitting, vroeger eigendom van koning Leopold I van België, met eigen ogen te aanschouwen; te meer daar mijn zwager, die ik had aangeraden eens te gaan kijken toen hij in Nice was, mij vertelde: „die tuin is fantastisch mooi, vooral het tropische gedeelte, het is een sprookjestuin; Adam en Eva ontbraken, maar men zou niet verwonderd zijn, die daar tegen te komen. Men kan zich het paradijs niet anders voorstellen”.

De reis per vliegtuig was een genot, het was zonnig voorjaarsweer en wij vlogen zó laag, dat het landschap in al zijn pracht duidelijk te zien was. In Holland kon men het grote aantal koeien en de vele witte kippen bij de boerderijen tellen en de drommen fietsers bij een gesloten overweg zien staan; het goed onderhouden Belgische land vormde een fraai mozaïk in groen, geel en bruin, het koolzaad, het koren, de aardappels en de erwten waren véél verder dan bij ons. De groentetuintjes bij de boerderijen zijn heel fleurig, de Belgen zijn nu eenmaal geboren hoveniers. In Noord-Frankrijk weinig water, geen sloten, poelen of plassen, zoals in ons lieve landje; weinig weide, weinig koeien, maar wel uitgestrekte rijke korenvelden en grote akkers suikerbieten.

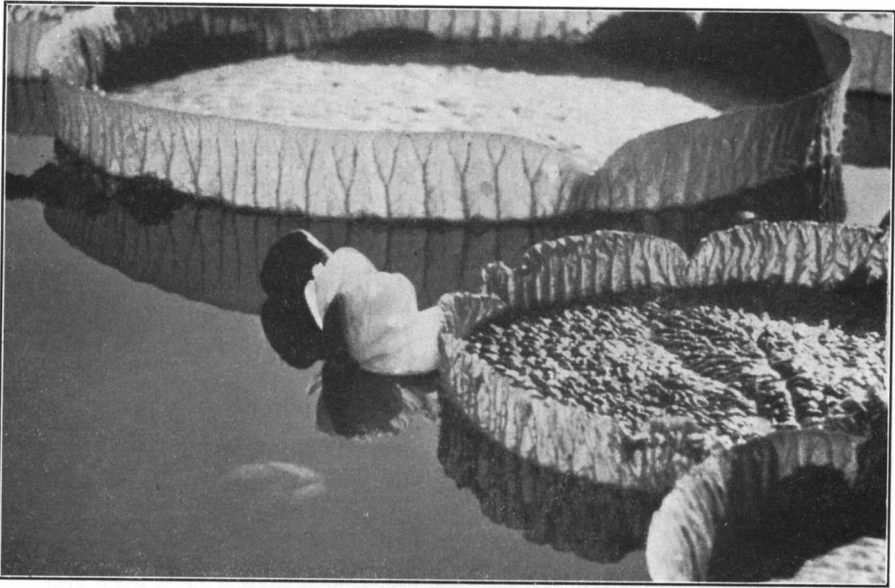
Zuidelijker zien we de eerste wijngaarden; de wijnstok, nog bijna bladerloos, staat in keurige rijen, zo netjes alsof ze langs een liniaal getrokken zijn, daarna wordt het heuvelland bergachtig en verschijnt de Saone en later de Rhone met allerlei zijrivieren en zijriviertjes. Het water is bruin, grauw of grijs, het stroomt heel snel; men ziet geen enkel schip, zelfs geen roeiboot, maar wel draaikolken en stroomversnellingen. En dan komt het hoogtepunt van de reis, de tocht langs de Alpen, die bedekt met eeuwige sneeuw, verheven groots en ongenaakbaar, alleen van uit een vliegtuig op betrekkelijk korte afstand in volle glorie te zien zijn. Ook op het lagere gebergte lag nog sneeuw, de ijsheiligen waren blijkbaar nog niet vertrokken. Hier is het, dat plantenliefhebbers uit Lyon of Grenoble of uit de kuststreek, zoals onze vrienden Chauvier en Beekenkamp op zoek gaan naar *Sedum* en *Sempervivum*.

Deze bergen zijn rijk aan planten, heesters, bolgewassen, van alles en nog wat zou men kunnen zeggen, ook groeit er veel *Saxifraga*. *Sedum* treft men aan op verschillende hoogte, zowel op de vlakke als op de hellingen; *Sempervivum* is een echte rotsplant, ze is te vinden op de zuidelijke, warme hellingen vanaf 400 meter boven de zeespiegel. De meest bekende hier voorko-

De overal aan de Riviera verwilderde
Agave americana L.

foto: Mevr. Grullemans

Victoria regia var. *cruziana*, een geweldige Zuid-Amerikaanse waterplant in een open vijver in bloei.
foto: Backeberg.

mende soorten zijn *Sempervivum calcareum*, *tectorum* en *arachnoideum*; laatstgenoemde wordt in dit gebergte gezocht hoger dan 1000 m, op plaatsen waar 's winters veel sneeuw blijft liggen.

Voordat men Marseille ziet, vliegt men over een landstreek „Le Grau” genaamd, dat een sombere, troosteloze indruk maakt, zonder bomen of struiken, maar met des te meer stenen; de grond schijnt onvruchtbaar en erg kalkhoudend te zijn, en daar komt nog bij, dat de mistral, een droge noordwestelijke wind er ongeveer 200 dagen per jaar overheen blaast, soms met stormkracht. Ik vond het een akelig spookland. Welk een verschil met de kuststreek van het lachende, zonnige zuiden met de blauwe zee, de glinsterende wegen en de vele meestal witte huizen, statige villa's en ontelbare kleine, soms vreemd gebouwde optrekjes, architectonisch misschien een gruwel, maar heel gezellig om ze van uit een vliegtuig te bekijken. Hier verschijnen de meestal gehavende palmen van de Riviera, gehavend, omdat bij koude nachten of storm uit zee de palmbladen bevroren of stuk slaan. Palmen, vertelde men mij later, vereisen veel zorg „il faut les soigner” d.w.z. de dode of gehavende bladeren moeten afgehakt worden, de oude bloemstengels verwijderd, de schubben weggenomen, hetgeen een zwaar karwei is. De punten van de bladeren zijn scherp en de afgehakte bladstelen kunnen snijden als messen, ook al zijn ze een jaar geleden afgehakt. „Oh là là c'est un mauvais travail” zeide de tuinman, die ik boven in een dicht bebladerde palm heel voorzichtig zag werken om geen verwondingen op te lopen.

Om elf uur vertrokken uit Schiphol, stond ik om 3 uur in Nice te wachten op de bus naar St.-Jean-Cap-Ferrat. In mijn hotel was ik gauw klaar, men is van zulk een kleine vliegtocht niet moe, zodat ik om vier uur „vol verwachting” het hek van „Les Cèdres” binnenging en op weg naar de woning van de heer Beckenkamp de statige eeuwenoude ceders (*Cedrus atlantica* en *Cedrus deodara*) kon bewonderen. Ik zag een Yucca, die mij zo brutaal deed zijn het pad te verlaten om haar van dichtbij te kunnen bekijken; zij had ± 20 bloeiende koppen en nog een aantal jonge koppen. Bij het huis van de heer B. aangekomen ging ik niet dadelijk naar binnen, want de zijmuur is geheel begroeid met *Silenicereus grandiflorus*, *macdonaldiae* en *nycticalus*, waartussen nog een *Hoya carnosa* omhoog klimt.

Ik zag bij mijn eerste bezoek slechts vluchtig enkele succulentenkassen, van sommige wordt 's zomers de voorkant weggenomen en ook het dak, zodat alleen de achterwand overblijft. De verzameling ultrasucculente Mesems staat in platte bakken, de struikvormige Mesems in de volle grond evenals Sedum, Sempervivum, Agave. Aloe en vele Cereussoorten. Haworthia's, in potten gekweekt, staan in de schaduw van bomen, waartussen ijzerdraad is gespannen, waar Tillandsia, afkomstig uit de wouden van Brazilië en Chili, zich zelf, alsook haar wortels omheen slingert.

Boven: Collectie tropische waterlelies, met blauwe, rose en rode bloemen.
Onder: Het bamboebos.

foto's: Backeberg.

Deze plant, vertelde men mij, heeft geen aarde nodig; ze leeft van de vochtigheid van de lucht; er waren verschillende soorten en veel variëteiten.

Op Les Cèdres loopt men van het ene werelddeel naar het andere, van het oerwoud naar de hoogvlakten van Mexico; van Voor-Indië naar Japan. In het oerwoud groeien Orchideeën, Bromeliaceën, bananen, boomvarens, lianen en *Datura* (eigenlijk *Brugmansia spec.*) met lange, neerhangende, witte of paarse bloemen. Onze *Clivia* staat er ook te pronk en *Clivia minurata* uit Natal. Er is een palmenbos en een bamboebos. Dit laatste vond ik buitengewoon mooi, omdat er heel veel soorten bamboe zijn, die verschillend zijn van kleur. Er is een soort, die verwilderd is in de Rivière, deze heet *Phyllostachus sulphurea* (ingevoerd uit China 1865) en is dan ook zwavelgeel; er is een zeer donkergroene en een goudgele bamboe (*Phyllostachus aurea*) uit Japan en China, een soort die zilvergrijs is (*pubescens*) en er groeit *Bambusa vulgaris* uit de tropen (vaderland onzeker), die ook voorkomt op Java en in Afrika, die gewoon groen is. Langs de paden in het bamboebos staat *Aspidistra* en Aäronskelk. In het palmenbos zijn vele merkwaardige palmen, o.a. een soort met kleine rode vruchtjes, net bloedkoralen, en een bijzondere waaierpalm uit de Himalaya, *Wallichia disticha*.

Onze gatenplant, *Monstera deliciosa* is reusachtig hoog met hele lange luchtwortels, en er is een *Cycas revoluta*, de plant, die de palmtak levert, met een rozetvorm zó streng regelmatig dat deze regelmaat verwondering en bewondering afdwingt. In de vijvers groeien de mooiste waterlelies zoals *Victoria cruziana*, een plant die veel op *Victoria regia* lijkt, de bladeren zijn zeer groot en hebben ook een opstaande rand en een *Nymphaea-hybride* met blauwrood glanzende bloemen, die zich op een lange steel uit het water verheffen.

Uit de schemer van het oerwoud staat men onverwacht in de felle zon van de Mediterranée tussen perken laag blijvende planten zoals *Tritonia* en *Iris*, deze laatste in allerlei kleuren.

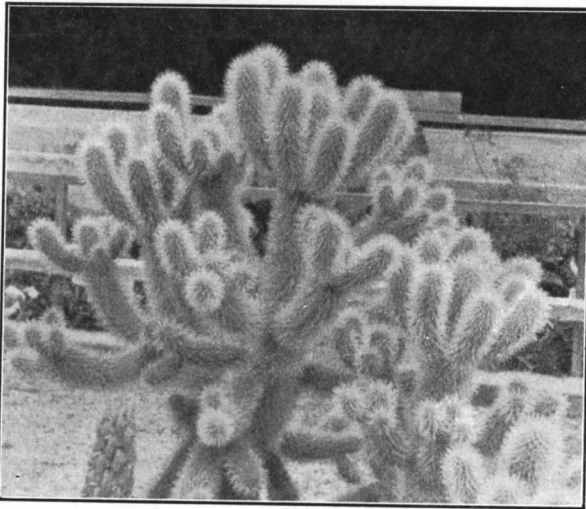
Dit gedeelte van het landgoed loopt omhoog, op de helling en op het hoogste gedeelte staan *Agaven* en *Aloe*. Tussen de planten zijn smalle paadjes, voorzichtigheid is hier noodzakelijk, als men die grote planten met hun forse bladeren, eindigend in stekende priemen van nabij wil bezien en... zonder kleerscheuren voorbij wil komen. De tuin bezit een 50-tal *Agave*- en ± 75 *Aloë*soorten. *Agave ghiesbregthii* leek mij een van de mooiste, de bladeren zijn glanzend groen met een rode rand, de jonge bladeren in het hart hebben een gele rand. De *var. marginata* van *Agave americana* heeft gele randen, de *var. mediopicta* vertoont

gele strepen in het midden. *Agave striata* en *Agave stricta* hebben zeer smalle bladeren, de laatste zijn rolrond. *Agave macroacantha* doet haar naam eer aan, ze heeft de langste dorens van het hele gezelschap. *Agave Victoriae Reginae* is ook hier de allermooiste.

Over het algemeen zijn Aloë's niet zo imponerend als Agaven, maar de bloemen zijn veel mooier; hoe schitterend gloeit een groep oranjerood bloeiende Aloë's! Een groot voordeel is, dat ze niet doodgaan na de bloei, wat een slechte eigenschap is van de Agave.

Zoals ik reeds schreef staan de cactussen in kassen, in ruime lange bakken en in de volle grond. Vele *Opuntia*- en *Cereus*soorten behoren tot deze laatste groep. Als bijzonder mooie *Opuntia*'s — er zijn 150 soorten — noteerde ik: *Opuntia miquelii* voorzien van bruine glochiden. *Op. quimilo* met grote grijsgroene schijven. *Op. rutila* (*syn. erinacea*), *Op. querva*, die zeer zeldzaam schijnt te zijn. *Op. santa-rita* met rode areolen zonder dorens. *Op. bigelowii* dicht bezet met grijze dorens, *Op. ursina* is harig als een berggeit en *Op. tunicata* die witte dorens behoort te hebben, doch hier stond een plant met rode doornen.

Cereus is rijk vertegenwoordigd, de catalogus vermeldt meer dan 200 soorten en variëteiten; de meeste indruk maken *Cephalocereus*, *Pilocereus*, *Oreocereus* en *Cleistocactus*. Deze planten moeten wij met de grootste zorg behandelen en ondanks onze zorgen blijven het toch maar kleine planten. In Zuid-Frankrijk kunnen ze 2 à 3 meter hoog worden met vele zijstammen, die aan de basis ontspruiten. Ze hebben

Opuntia bigelowii Engelm.

foto: Mevr. Grullemans

een prachtige bedoorning. *Oreocereus celsianus* vertoont bij verschillende exemplaren een verschillende bedoorning, de *var. gracilior* heeft hele zware rode doorns, maar weinig wolharen zodat het plantenlichaam goed te zien is; de *var. lanuginosus* heeft doorns, die niet buiten de wollige vacht uitsteken. *Oreocereus doelzianus* draagt bloemen in het hart van de plant.

Er is een groot aantal exemplaren van *Pilocereus sartorianus* (= *houlettianus*); *Pilocereus glaucescens* (= *coerulescens*) is, zoals de naam aangeeft, blauwgroen van kleur. De bedoorning van *Cleistocactus strausii* is variabel. Er zijn planten met en zonder een sterke bedoorning, de variëteit *jujuyensis* wordt tegenwoordig beschouwd als een soort, daar de bloemen verschillen vertonen met die van *Cl. strausii*. Er zijn *Cl. strausii* planten van 2 meter hoog. De *strausii*'s, waarvoor kortgeleden een hogere kas was gebouwd, waren rijk bezet met bloemen en knoppen, ze leveren vele kilo's zaad. Heel mooi is ook *Espositoa lanata*, 1 meter hoog, met sterk naar beneden gerichte gele dorens 2 à 2½ cm lang; *Lophocereus schottii* zag ik met en zonder cephalium, een variëteit schijnt geen cephalium te vormen.

Van de verzameling *Trichocereus* is *Trich. terscheckii* 3 meter en *Trich. werdermannii* 2½ meter hoog, *bridgesii*, *candicans*, *huascha*, *lamprochlorus*, *macrogonus*, *pasacana*, *peruvianus*, alles wat men maar bedenken kan is present.

De Cactussen in de gesloten kassen, waarin de planten — al staan alle ramen des zomers open — toch een dak boven het hoofd hebben, verschillen in vorm en bedoorning niet zo heel veel met wat wij gewend zijn bij ons te zien op dat gebied, het aantal en de verscheidenheid daarentegen is overweldigend groot. Bij *Rebutia*,

Een bak met mooie exemplaren van *Echinocactus grusonii*. foto: Mevr. Grullemans

Lobivia en Echinopsis zijn geen pronkstukken; de Mammillaria's zijn bijna zonder uitzondering bijzonder mooi; de zodevormende planten van dit geslacht zoals *Mam. geminispinga*, *M. compressa*, *M. magnimamma* hebben een middellijn van een halve meter of meer. Ik zag *Ferocactus stainesii* (deze plant lijkt veel op *pilosus*) met veel haar, met weinig haar en met geen haar, ik zag zoveel, dat ik, als ik het allemaal zou opnoemen, beslist in conflict zou komen met de redactie van Succulenta.

Ik ben vol bewondering voor het werk van de heer Marnier-Lapostolle en zijn helpers die van deze tuin, die waarschijnlijk al vele eeuwen een tuin was, niet alleen een luthof hebben gemaakt, doch ook een voor de wetenschap zeer belangrijke „Hortus botanicus”, waar planten uit de gehele wereld zijn bijeen gebracht en met veel zorg en veel kennis van wat zij nodig hebben, worden gekweekt. Ik hoop dit jaar weer de tuin te mogen bezoeken, en dan in gezelschap van leden van Succulenta!

Leden van Succulenta, kijkt uw spaarpot eens na en ga in het voorjaar met mij naar „Les Cèdres” te St. Jean-Cap-Ferrat.

J. J. E. v. d. Thoorn.

's Winters bloeiende Phyllo's

Toen wij onlangs gedurende een lange winteravond in oude tuinbouwbladen snuffelden, ontdekten wij in „Onze Tuinen” van 1917 een door ons geschreven artikel over Phyllocactussen.

Het slot van dit artikel luidde: „Hoewel de bloeitijd der Phyllocactussen meest in de voorzomer valt kan men, door de planten 's zomers koel te houden, b.v. buiten op een enigszins beschaduwde plekje, de bloei gemakkelijk verlaten tot December of Januari, zodat men op een tijd, wanneer er weinig bloemen te zien zijn in de kamer, kan profiteren van een der schoonst bloeiende kinderen Flora's.”

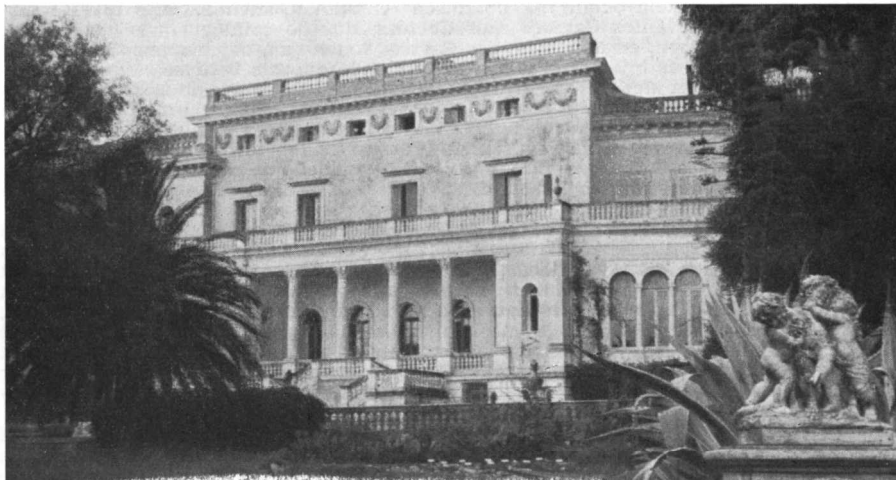
Terwijl wij dit lezen — half December — stonden in onze kas een tiental Phyllo's in volle bloei. 't Zijn weliswaar alle roodbloeiende soorten zonder naam, maar dat neemt niet weg, dat de bloemen, waarbij trouwens nog wel enig verschil in kleur en grootte valt op te merken, er niet minder mooi om zijn.

Wij hadden deze planten in het vroege voorjaar van een oude plantenvriend gekregen. Ze hadden bij hem de gehele winter in een donkere kelder gestaan en ze zagen er alle erbarmelijk uit. We hebben ze eerst maar in een broeibak gezet om wat op verhaal te komen en ze daarna nieuwe aarde gegeven. Toen de bak andere dienst moest doen, hebben we de potten op een beschaduwde plekje ingegraven.

Begin October kwamen de planten in de kas en daarna werden al spoedig de bloemknoppen zichtbaar. De vroegste zijn nu reeds uitgebloeid, er bloeien nog een tiental en een ander tiental zal spoedig volgen, zodat we hopen ook tussen Kerstmis en Nieuwjaar nog volop van de mooie Phyllocactusbloemen te kunnen genieten.

Misschien kan een onzer lezers met zijn Phyllo's een volgende winter hetzelfde resultaat bereiken. In de huiskamer kan het evengoed als in de kas.

G. G. D.

Les Cèdres

Collecties van Liefhebbers XII.

Het tweede congres van de Internationale Organisatie van de studie der Succulenten, gehouden te Monte Carlo, was voor ons een goede gelegenheid de Côte d'Azur te bezoeken. De eerste kennismaking geschiedde vanuit de lucht, gezeten in een moonliner, terwijl een helder maanlicht de vleugels van het vliegtuig geheimzinnig verlichtte. Onder ons gleeed de in sierlijke lijnen gebogen Azurenkust langzaam voorbij, gemarkeerd door duizenden kleine, twinkelende lichtjes, met steden, dorpen en wegen schitterend als fonkelende sieraden aan deze gordel van diamant. Dicht bij zee, niet ver van Nice, noden knippende, helgroene seinen het vliegtuig tot landen, dat koerst naar een aan weerszijden met blinkende lichten geflankeerde lange, rechte weg, waartussen het vliegtuig, na geland te zijn, met steeds verminderende vaart voortsnelst, tot het met brommende, afremmende motoren tot stilstand komt.

Het ontwaken op „Les Cèdres”, waar wij het voorrecht genoten, te mogen verblijven en dat gelegen is in het midden van het schiereiland Cap-Ferrat, een der vele in de Middellandse Zee uitstekende landtongen, was niet minder sprookjesachtig. Vanaf het grote balkon, langs de slaapkamers, aanschouwden wij een landschap van haast onbeschrijflijke schoonheid, beschenen door de nog niet ver boven de kim gerezen maar al aangenaam warme zon aan een wolkenloos uitspannel boven de Middellandse Zee. Voor mij strekt zich een deel van de landtong uit, waarvan de grillig gevormde punt in een mooi blauw gekleurde, slechts zwak rimpelige zee verdwijnt. In een grote bocht links, ten dele gebouwd tegen de bergen, ligt Beaulieu, terwijl een keten van bergen zich in een schier eindeloze, wazig blauwe verte verliest. Beneden voor ons, liggen fraaie tuinen met hoog geboomte en een laan van palmbomen, en vlak onder ons brede bordessen, leidend naar met bloemperken en beeldhouwwerken versierde gazons.

De statige villa op het prachtige landgoed Les Cèdres, dat eens eigendom van Koning Leopold I van België is geweest, is met haar geweldige kristallen luchters, kostbare schilderijen en vele andere kunstvoorwerpen versierde vertrekken een waarlijk vorstelijk verblijf. Voor de tegenwoordige bewoner en eigenaar, de heer Julien Marnier-Lapostolle, fabrikant van de wereldvermaarde likeur Grand Marnier, maar bovenal een groot plantenliefhebber, bieden de gunstig gelegen tuinen een onbepaalde gelegenheid, zijn liefde voor planten uit te leven en een voor de

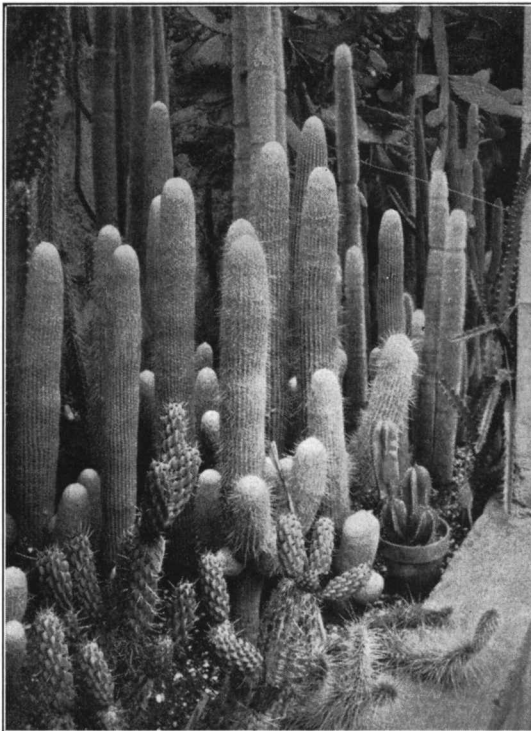
Foto's: Villa „Les Cèdres”; de heer J. Marnier-Lapostolle.

wetenschap ongetwijfeld belangrijk botanisch centrum te stichten. Zijn in 1949 uitgegeven *Liste des Plantes Grasses sauf Cactées*, dus de catalogus van vetplanten, uitgezonderd cactussen, en zijn *Liste des Cactées* tonen aan, dat hier een grote schat van studiemateriaal is bijeengebracht. Verschillende experts hebben aan de bewering en het op naam stellen van al dit materiaal medegewerkt; de bekende cactuskenner C. B a c k e b e r g werd enkele jaren geleden als conservator van deze tuin aangesteld. Publicaties van door deze botanische tuin verworven nieuwigheden vindt men voornamelijk in het Franse tijdschrift „Cactus” onder de titel: „Notes du Jardin Botanique les Cèdres”. Een vergelijking uit de geschiedenis drong zich aan ons op — men neme ons deze vergelijking niet euvel — het komt ons voor, dat een tweede Salm-Dyck zijn weg bereidt.

We hadden ook het genoegen de Jardin Exotique te Monaco te bezoeken. Er is in Europa geen succulententuin die wat aanleg en uitzicht betreft met deze tuin kan wedijveren. Ook het plantenmateriaal is ongemeen interessant en imposant, doordat dit zich in de loop der jaren, dank zij het gunstige klimaat, tot machtige exemplaren heeft ontwikkeld. Op Les Cèdres kan men zich, sommige exemplaren uitgezonderd, misschien niet op zulke machtige succulente planten beroemen maar het sortiment is er belangrijk groter, wat sommige genera betreft zelfs volledig, zodat hier in het bijzonder ook voor de speciale succulententuinliefhebber en deskundige een bron te vinden is, die zijn kennis van deze planten kan verrijken of verdiepen en de wetenschap dienen.

Men mene intussen niet, dat het alleen succulente planten zijn, die in deze hof van Eden groeien. Weliswaar nemen de door ons bevoorrechte succulenten een belangrijke, misschien wel de belangrijkste plaats in, maar daarnaast is er voor de plantenliefhebber nog ontzaglijk veel te bewonderen, te genieten en te bestuderen.

De verzameling Orchideeën is misschien wel een der grootste in Europa; behalve zeer vele Bromeliaceae zagen we hiertussen ook verschillende soorten *Rhipsalis*, die bij deze planten echter over het algemeen een beetje in het niet vallen. In de

Een mooie groep *Espostoa lanata*, meer naar achteren: *E. dautwitzii* (= *sericata*), achteraan hoge planten van *Oreocerc. strausii*. Op de voorgrond links *Op. miquelli*, meer liggend *Opuntia erinacea* en in de pot. *Cereus marginatus*.

foto : Uitewaal.

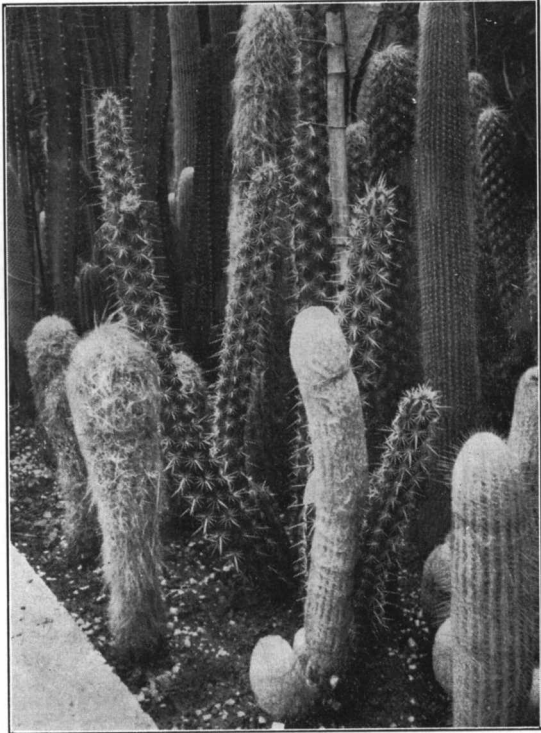
Victoriavijver bloeien de prachtigste tropische planten; deze vijver wordt 's winters niet kunstmatig verwarmd, zoals wij wel eens hebben horen verluiden. De *Ficus elastica*, onze bekende kamerplant, groeit hier uit tot een hoge boom. Wandelend langs het dichte bamboebos hoorden wij in de wind de stammen tegen elkander klapperen; de heer J a c o b s e n, die stekken van bamboesoorten had uitgeplant in de botanische tuin te Kiel, vertelde ons dat het soms enkele jaren duurt eer deze stekken goed geworteld en aan de groei zijn.

Beperken wij ons echter tot de succulente planten; wat deze betreft, zou louter de opsomming van bijzondere, hetzij merkwaaardige soorten al te veel ruimte vergen, zoals trouwens dadelijk blijkt uit de eerder genoemde catalogi. Wij zullen ons daarom bepalen tot het geven van enkele algemene indrukken, terwijl wij niettemin hier en daar een paar planten bij name zullen noemen. In de eerste plaats is het de grootte van min of meer volwassen planten, die een onuitwisbare indruk op ons maakt, omdat we zulke grote exemplaren in ons land zelden zien, met uitzondering van enkele exemplaren in de kassen van onze botanische tuinen. Het kweken van dergelijke grote planten is bijna uitsluitend mogelijk bij cultuur in de volle grond. Aan

de Rivièra is het mogelijke vele — niet alle — planten met gunstig resultaat ook 's winters buiten te laten. Zulke grote exemplaren zouden overigens te veel ruimte van onze kasjes opeisen. Geheel anders zouden de zaken staan, wanneer we onze planten ook in de tuin zouden kunnen uitplanten, ofschoon... ik er niet aan twijfel dat we ook dan op de duur met de beschikbare ruimte zouden moeten woekeren. Met dat al is ons toch wel gebleken, dat vollegrondscultuur voor de meeste, zo niet alle succulenten de meest ideale is, en de cultuur in potten slechts bittere noodzaak. De cultuur in ruime bakken of schalen, wij hebben het al eerder betoogd, is voor ons de meest gunstige middenweg.

Wat ons verder opviel is de prachtige vorm, de kleurige bedoorning en de weelderige beharing van de planten. Hoe kan het ook anders, immers, immers hoe meer zonlicht en hoe meer dit de planten ongehinderd ter beschikking komt, des te beter zullen hun kenmerken tot ontwikkeling en dus tot hun recht komen. Zeker, ik heb bij liefhebbers in onze collecties prachtig gekweekte planten van *senilis*, *trollii* of *strausii* gezien, maar zó mooi als sommige planten hier, neen, die zag ik niet en ik geloof ook niet, dat wij dat ooit zouden kunnen bereiken. Vanzelfsprekend is dat in de eerste plaats te danken aan het voor vele succulenten zo gunstige klimaat, een lange zomer en vooral een milde winter waarin het zelden vriest en dan overdag nog meestal fraai zonnig weer is. Ook zijn 's winters de dagen langer dan bij ons, die vele korte, sombere en vochtige dagen komen op Les Cèdres niet voor. Wij menen, dat vele succulenten meer baat hebben bij 's winters wat meer en desnoods 's zomers wat minder licht.

Om als succulentenliefhebber in een voor deze planten zo gunstig klimaat te mogen wonen lijkt ons wel een voorrecht. Elke medaille heeft evenwel een keerzijde, ook hier heeft men met moeilijkheden te kampen. Van het zonnetje kunnen sommige planten, zoals *Lobivia* en *Rebutia*, gemakkelijk te veel krijgen en u kunt begrijpen dat het gieten gedurende langdurige droge zomers veel zorg vereist. Maar alle moeite en zorg worden hier dubbel en dwars beloond door bijzonder goede resultaten. Het zou misschien wel enigszins te begrijpen zijn, dat het zien van zo veel grote en prachtige planten, bij de liefhebbers uit onze streken een gevoel van naijver opwekt; van gezonde naijver, immers ook wij trachten de planten zo te kweken, dat ze aan onze ideale beantwoorden, echter onder minder gunstige omstandigheden en daardoor vaak met een minder gunstig resultaat. Dat kan en mag ons evenwel niet ontmoedigen. Ik kan u verzekeren, dat vele Franse liefhebbers uit deze bevoorrechte streek en ook vele Amerikanen uit het door het klimaat zo begunstigde Californië ons en de door ons behaalde resultaten ten zeerste bewonderen, bewonderen om de vele zorg die we aan onze planten besteden en al die kleine zorgjes die we ons om hen getroosten, om ons geduld en onze volharding bij het kweken en om de vele kosten, die wij vaak voor onze liefhebberij over hebben. Dan moet men zijn planten ook wel waarlijk lief hebben! In gesprekken kwam dan ook hier tot uiting, dat juist al die moeilijkheden en juist al die kleine zorgen, waarmede wij onze planten omringen, onze liefde voor deze planten grootser; waarachtiger doet zijn, en ons onze planten beter doet ken-

Van de wit behaarde planten op de voorgrond is helemaal rechts *Espositoa melanostele*, midden de *var. inermis*, links *Oreocereus hendrikseianus*; vertakte plant in het midden *Rathbunia alamosensis*, de hoge behaarde plant daarachter in het midden *Oreocereus celsianus*, de fijnbedoornde plant rechts is *Cephalocereus guentheri*.

foto: Uitewaal.

Een zeer fraaie collectie Euphorbia's

foto: Marnier.

nen, vanaf hun wortelgestel tot het puntje van hun groeitop.

Versteld hebben we op Les Cèdres staan te kijken naar de door ons zo vaak verongelijkte *Opuntia*'s, die hier ook eigenlijk pas goed kunnen tonen wat ze waard zijn. Het zijn in de eerste plaats de *Opuntia*'s en de *Cereussen* die zo'n grootse indruk op ons maakten. In de tuin is een aparte afdeling, een aparte tuin zouden we kunnen zeggen, waar de *Opuntia*'s in gezelschap van reuzen *Agaven* en boomvormige *Aloë*'s gekweekt worden. Manshoge, flink uitgesteelde planten, met kleurige schijven en een eveneens kleurige bedoorning, de randen van de schijven aan de bovenkant versierd met gevulde rijen bloemen en vruchten. Ook middelgrote en kleinere, sierlijke *Opuntia*soorten met schijven of rolronde leden, die voor hun grote soortgenoten niet in het minst onderdoen, en door opvallende vorm of kleur ze soms zelfs overtreffen. Neem b.v. eens een witte vorm van *Op. microdasys*, die we natuurlijk allen kennen, maar zo opvallend mooi, zo schitterend als deze plant hier is, heb ik ze nog nooit gezien; gedrongen van vorm, stevige, grijsgroene schijven met dicht opeen geplaatste, goed ontwikkelde, spierwitte glochidenbundeltjes. Zo'n prachtige *Opuntia tunicata* krijgt men misschien maar zelden te zien, de leden ziet men haast niet, het is als het ware een veld van enigszins transparante, glanzende, lichtgele dorens. Merkwaardig is *Op. marnieriana* Bckbg., een kruipende soort, die blauwachtig groen berijpte schijven heeft met op de donkerbruine areolen roodachtig bruine, sterk teruggekromde dorens.

Wat te zeggen van de prachtige soorten van *Cereus*, die hier in zo groten getale bijeen zijn. In hun natuurlijke staat kunnen ze misschien groter, doch nauwelijks mooier zijn. Vermoedelijk zal dat ook wel zo zijn, immers hier krijgen de planten een goede verzorging en wordt aan hen speciale aandacht geschonken. Dat doet mij denken aan iemand die in Afrika was geweest en mij vertelde — naar aanleiding van een mooi gegroeide *Aloë*, waar ik hem op wees — dat de *Aloë*'s er daar vaak zo armeterig, zo verwaaid en zo schamel uitzien, dat men ze nauwelijks een blik zou gunnen. Nu, op zulke *Cereussen* als hier kan men niet uitgekeken raken. Onze foto van een groepje van deze planten poogt daarvan een indruk te geven; fraaie *Espositoa*'s met een zeldzame *Espositoa melanosthele* var. *inermis*, planten als sneeuwwitte, wollige zuiltjes. 's Winters worden deze, zoals ook andere gevoelige planten door bedekking tegen overvloedig vocht of voor mogelijk optredende, ongewone koude beschermd.

In een grote kas — als u dacht, dat alles buiten groeide, dan zou ik u een onjuiste indruk hebben gegeven — staat een enorm sortiment cactussen, hoofdzakelijk klein blijvende en vooral tere soorten. Een *Mammillaria plumosa* b.v. wordt, buiten gekweekt, licht wat onooglijk en verschillende *Cereussen* uit Peru verlangen 's winters wat warmte. Na wat wij zoal buiten gezien hadden, moesten de planten in de kas ons haast wel een beetje teleurstellen. De bedoorning van

Rebutia en Lobivia is bij ons vaak beter en verschillende Peru-Cereussen konden er mooier hebben uitgezien. De grote collectie fraaie Mammillaria's is systematisch gerangschikt (zoals trouwens vrijwel alle planten in deze kas) en zouden we bijna uniek willen noemen. Hier ziet men pas goed, dat Mammillaria een der fraaiste genera van kleinere planten van de familie der Cactaceae is. Niettemin, planten van deze groep kunnen soms flinke pollen vormen; bijzonder fraai was een pol van *Mam. rekoï* met een middellijn van ca 40 cm, waarvan alle hoofdjjes met dieprode bessen bezet waren.

Over de cactussen, die in Les Cèdres gekweekt worden, zou men, zoals men zich kan voorstellen, honderd uit kunnen praten; we vermeldden nog niet eens de in deze streek haast traditionele grussonii's, natuurlijk grote, uit de kluiten gewassen exemplaren. Men heeft dagen nodig om dit alles goed te kunnen bekijken, laat staan te bestuderen.

Dat ook de vetplanten het hier over het algemeen best naar hun zin hebben behoeft nauwelijks betoog, temeer daar deze veelal uit een klimaat stammen, dat in de winter milder is dan in de meeste cactuslanden. Sommige groepen, zoals *Haworthia*'s en *Gasteria*'s hebben het hier 's zomers weliswaar zwaar te verduren maar zij worden dan tegen felle zon beschermd. Evenals bij de cactussen, kunnen ook bij de vetplanten specialisten hun hart ophalen, want vele genera zijn buitengewoon goed vertegenwoordigd. De Lilaceae met Aloë in prachtige, statige exemplaren maar ook vele kleinblijvende vormen; *Gasteria*'s, *Haworthia*'s in vele schakeringen w.o. enkele zeldzamere soorten, die we nog nooit in levenden lijve gezien hadden. Opvallend is een groep van wel enkele honderden planten van *Haw. margaritifera*, de echte, weliswaar uit zaad gewonnen doch het type goed weergevend. Behalve van de gewoonste en gemakkelijkste soorten zagen we over het algemeen geen grote, uitgesteelde pollen, hoewel planten als *Haw. reinwardtii* en ook vele doorzichtige, mooiere soorten dat van nature toch doen. De collectie *Euphorbia*'s maakte op ons een geweldige indruk, geen wonder als we weten dat de *Euphorbia*'s bij de heer **M a r n i e r** een bevoorrechte plaats innemen. Voor de *Euphorbiaspecialist* moet het hier een Eldorado zijn, trouwens wij weten, dat onze *Euphorbiaspecialist* de heer **J a n s e** deze tuin en de tuinen in de omstreken als zijn studieveld beschouwt. De

groter wordende, meestal ook sterkere soorten, kunnen hier in de volle grond prachtig tot ontwikkeling en volle wasdom komen, zodat men dan hun habitus goed kan beoordelen. Wij zagen opvallend veel soorten van *Euphorbia* uit Madagascar, zo b.v. de zogenaamde witte Christusdoorn *Euph. isaloensis* (= *Euph. mainiana*), die weliswaar geen zuiver witte, doch geelachtige schutbladen (cyathophyllen) heeft. Een andere, aan de Christusdoorn (*Euph. milli*, = *Euph. splendens*) verwante soort is *Euphorbia decaryi*; *Euph. hislopii* eveneens, doch deze, een in alle opzichten veel forsere plant dan de Christusdoorn ziet men ook bij ons wel eens. Tot een andere groep behorend maar in uiterlijk tamelijk veel op de vorige gelijkend is *E. viguieri*, heel erg mooi, de bladrozet is bij deze soort roodachtig gekleurd. Als bijzondere soorten zouden we nog willen noemen de nieuwe, nog heel, heel zeldzame *Euph. guillauminiana* en een interessante plant van *Euph. onococlada*, waarvan de stengelden verdikkingen vertonen.

Veel op *Euphorbia* gelijkend maar tot 'n geheel andere familie behorende, zijn *Didieria procera* en *D. mirabilis*, twee buitengewoon interessante en opvallende xerophyten, eveneens uit Madagascar afkomstig. Of we deze planten tot de succulenten mo-

De Jardin Exotique te Monaco is bijzonder mooi van aanleg. foto: van 't Vlie.

gen rekenen, durf ik niet te zeggen, het zou eens onderzocht kunnen worden.

Het aantal Crassulaceae dat op Les Cèdres gekweekt wordt zouden wij niet bij benadering durven schatten, maar het is enorm groot; Crassula's, Cotyledons, Echeveria's, Aeoniums, Sedums, Kalanchoë's etc. in grote verscheidenheid. Vooral het aantal Crassula's is groot. Welk een interessant geslacht en wat bevat het juweeltjes van planten voor de succulentieliefhebber, en niet voor de succulentieliefhebber alleen. Wanneer van dit geslacht eens een goede, geïllustreerde monografie zou worden gepubliceerd — ongetwijfeld een grote taak — zouden beslist vele speciale liefhebbers voor dit geslacht gewonnen worden. Trouwens, zo zou het ook met andere groepen van de Crassulaceae gaan, b.v. Echeveria, waarvan we gehoopt hadden, dat een monografie zou zijn verschenen van de hand van de heer Eric Walther. Al de planten van de genoemde genera zijn hier kostelijk om te zien, prachtig van habitus en kleur. Welk een fraaie, sprekende maar ook tere, fondantachtige kleuren Echeveria's b.v. kunnen aannemen, kan men zich nauwelijks voorstellen. Er staan hier een paar bakjes met deze planten, waarvan het kleurenspeel zo mooi is, dat men er niet op uitgekeken kan raken. De kleuren spreken zo sterk, dat men haast niet op de planten let. Zou men er bij ons een kleurenplaatje van vertonen, dan zouden velen geneigd zijn aan de echtheid van de kleuren te twifelen. Tussen haakjes, zulke kleurenplaatjes hebben wij op Les Cèdres gezien.

Niet alleen de cactustiefhebber, ook de vetplantenliefhebber wordt hier voor interessante verrassingen geplaatst. Van Kalanchoë troffen we een zeer uitgebreide collectie aan, waarschijnlijk wel de grootste in Europa. Kalanchoë's zijn zeer gewild om hun mooie bloemen, maar feitelijk komen ze buiten uitgeplant het beste tot hun recht. Ook wat habitus betreft zijn er erg mooie planten bij, denk maar eens aan *K. beharensis*, die de meesten onzer wel kennen. Hier zagen we *K. pumila*, een tamelijk kleinblijvende soort met mooie blauwachtig witte, getande bladeren; *Kalanchoë eriophylla* heeft bladeren, die als het ware met vilt bedekt zijn (ongeveer zoals we dat kennen bij *Kleinia Haworthii*); *Kal. gracilipes* is een epiphyt! De mooiste en aantrekkelijkste van allemaal en wel om haar waaierovormige, bruinachtig overwaasde en met donkerbruin getekende blaadjes vonden wij *Kal. rhombopilosa*. Het zal niet zo heel lang duren, of deze is ook bij ons eens onbekende meer.

Dat de Ficoidaceae (Jussieu) Rowley emend., welke familienaam prioriteit schijnt te hebben boven die van Mesembryanthemaceae, het in het Rivièrezonnietje over het algemeen best naar hun zin hebben, behoeft geen betoog en het is deze planten dan ook wel aan te zien. Wat we over het kleurenspeel bij de Echeveria's gezegd hebben, geldt ook voor de Mesems, het kleurengamma is zeker zo groot, de kleuren van deze mimicryplanten zijn in het algemeen minder brillant, zij zouden anders geen mimicryplanten zijn. Lithops, Conophytums, Cheiridoopsis, Argyroderma, Gibbaeum, Ruschia, Faucaria, Lampranthus, kortom, de ultrasucculente zowel als de struikvormige soorten ontwikkelen zich tot schitterende exemplaren. Van de struikvormige soorten vindt men hele veldjes; in de Jardin Exotique kan men een als het ware van de rotsen afdruipeende waterval van struikvormige Mesems bewonderen. Aan de Rivière kunnen vele soorten het 's winters heel goed uithouden, sommige zijn er zelfs min of meer verwilderd: *Carpobrotus edulis* en *C. acinaciformis* ziet men vaak in meterslange bossen van de rotsen afhangen. Wat de naamgeving van de op Les Cèdres gekweekte Ficoidaceae aangaat, daarop kan men gerust vertrouwen, want daar heeft de bekende kenner van deze planten, de heer H. J a c o b s e n, voor gezorgd.

Er zijn natuurlijk nog vele succulente planten uit andere plantenfamilies te bewonderen, want er is weinig op succulentengebied, dat hier niet te vinden is. Zelfs een import *Pachypodium namaquanum*, wat toch wel een bijzonder moeilijk te kweken plant is, hebben we daar voor het eerst gezien; men was er trouwens niet zo zeker van of het wel zou gelukken om deze plant behoorlijk verder te kweken en groot te brengen. Van dit geslacht, dat tot de familie der Apocynaceae behoort, zagen we nog andere ons boeiende soorten zoals *P. rosulatum* en *P. brevicaulis*. Een heel gekke, maar verbazingwekkende plant is de tot de Komkommerachtige behorende *Xerosyos danquyi*; stel u voor: min of meer opgerichte stengels waaraan afwisselend geplaatst zijn bijna ronde, enigszins hartvormige blaadjes die bijna horizontaal afstaan en kort gesteeld zijn. Een succulent ?

Zo zou men, als liefhebber, wel door kunnen gaan met vertellen, wat op Les Cèdres aan mooie en interessante planten op succulentengebied te genieten en te bewonderen valt; de paar dagen die we het genoegen hadden er te mogen verblijven en rond te kijken waren echter alleen al met kijken zo zeer in beslag genomen, dat voldoende tijd voor het maken van veel notities of het nader bestuderen ontbrak.

Wat wij misschien het meest hebben kunnen bewonderen is de uitgebreide plantenkennis van de heer M a r n i e r, die zijn planten, we zouden durven beweren stuk voor stuk kent, en dat niet alleen bij name, en ook niet alleen wat de succulente planten betreft. Zo'n grote kennis kan men slechts verwerven als men werkelijk liefde voor planten heeft, waarbij dan natuurlijk in de eerste plaats komt, dat hij het voorrecht heeft zo een enorm groot aantal soorten in zijn tuin te kunnen kweken.

Het is te begrijpen, dat de heer M a r n i e r zijn plantencollectie zonder goede hulp niet goed zou kunnen verzorgen en onderhouden en dat van zijn helpers plantenkennis en vaardigheid in het kweken wordt vereist; wij geloven, dat zelfs zijn

vriendelijke en voorkomende secretaresse over een goede dosis plantenkennis beschikt. Aan een kleine staf van tuinpersoneel is de zorg voor deze grote tuin opgedragen. Als we een naam noemen is dat slechts toeval, omdat we verschillende malen met hem in aanraking kwamen, n.l. de heer V e r n o t t e, zich noemende Chef Jardinier Botaniste, al was het maar omdat hij een onweerstaanbaar hartelijke, levendig gesticulerende, charmante Fransman is.

Meer dan ooit heeft deze weelderige overvloed van fraaie planten ons doen inzien, dat wij onze liefhebberij richting moeten geven, en vooral ook ons moeten beperken. Beperken tot datgene, wat wij in onze streken werkelijk met gunstig resultaat kunnen kweken, liever honderd tot in de perfectie gekweekte planten, dan een belangrijk groter aantal waarbij er vele zijn, die bij ons toch nooit werkelijk goed en mooi tot ontwikkeling komen. Wij herinneren ons in Zwitserland een collectie van een honderd planten gezien te hebben, wat men noemt een keurcollectie van volmaakt gekweekte exemplaren, deze liefhebber had vroeger een grote verzameling maar had zich tot alleen die planten weten te beperken, die bij hem het beste groeiden. Toch kunnen wij het volkomen begrijpen en kennen wij zelf maar al te goed het bijna onbedwingbare verlangen eens wat nieuws aan onze collectie toe te voegen of met de een of andere bijzonder bekoorlijke plant te verrijken. Wij dienen ook te bedenken dat wij, meer dan in Zuid-Frankrijk, aan ruimte gebonden zijn.

Met deze goed bedoelde raad, die u waarschijnlijk, evenals wij zelf, wel in de wind zult slaan, moeten we ons verhaal over Les Cèdres besluiten. Misschien hebben wij ons in ons enthousiasme hier en daar een beetje laten meeslepen maar dan was dat, omdat wij voor de eerste maal het geluk hadden de Côte d'Azur, een stukje hemel op aarde, te mogen bezoeken. Is het overigens te verwonderen, dat men gemakkelijk geneigd is tot lyrische ontboezemingen bij het aanschouwen van zo'n weelde van fraaie succulenten, van zo'n overvloed van paars bloeiende Bougainvillea's, van bloeiende Oleanders en van wuivende palmen tegen een strakke blauwe lucht; bij de herinnering aan het onvergetelijke uitzicht vanaf het balkon van Les Cèdres, gelegen op een der mooiste punten van de Azurenkust.

A. J. A. U i t e w a a l.

Toelichting bij enkele nummers van de zaadlijst.

Aangezien verschillende Mesembryanthemumsoorten, voorkomende onder no. 42-65 van de zaadlijst 1953-54 in Succulenta misschien niet bij alle leden van onze vereniging bekend zijn, geef ik hier enige korte plantenbeschrijvingen en een enkele cultuuraanwijzing.

No. 42 *Carpanthea pomeridiana* (L.) N. E. Br.; de enige soort van het geslacht *Carpanthea*; éénjarig, 20 à 25 cm hoog; min of meer behaarde lichtgroene bladeren, die tot 10 cm lang en 1 à 2 cm breed zijn; bloemen gesteld, 4-7 cm in doorsnee, goudgeel; een vroeger nog al eens voorkomende sierplant, die buiten, op een zeer zonnige, beschutte plaats kan worden gekweekt.

No. 43 *Cephalophyllum alstonii* Marl.; door Mevr. L. Bolus bekend als de Mesembryanthemum met de mooiste bloemen. Bladeren licht blauwgroen, tot ± 10 cm lang en 8 mm in doorsnee; bloemen 5-7 cm in doorsnee, robijnpurper, meeldraden violet.

No. 45 *Cheiridopsis comptonii* L. Bol (nomen nudum); vrij lange groene bladeren met iets rood aanlopende scheden; bloemen gesteld, geel; bloeit vrij gemakkelijk, althans beter dan de meeste Cheiridopsissoorten.

No. 47 en 48 *Delosperma cooperi* (Hook f.) L. Bol en *Delosperma mahonii* (N. E. Br.) N.E. Br. Twee gemakkelijk bloeiende Delospermasoorten, met vrij grote purperkleurige, ev. licht violetrose bloemen; kunnen beide buiten worden geplaatst op een zonnige plaats, waarbij vrij grote, vertakte planten ontstaan, welke de gehele zomer rijk bloeien, zij het met wat kleinere bloemen dan bij kascultuur.

No. 53 *Drosanthemum bellum* L. Bol; prachtige soort met tot 45 cm lange, hangende takken en vele licht rose bloemen, welke 4 à 5 cm in doorsnee zijn; kan zowel in de kas als buiten op een zonnige helling of op een muurtje worden gekweekt.

No. 54 *Erepsia inclaudens* (Haw.) Schwant. Zeer mooie, gemakkelijk bloeiende plant met glanzend groene, soms rood getinte sabelvormige bladeren (2 cm lang en 6-8 mm breed); bloemen gesteld, 4 cm in doorsnee, glanzend purperviolet met rode meeldraden.

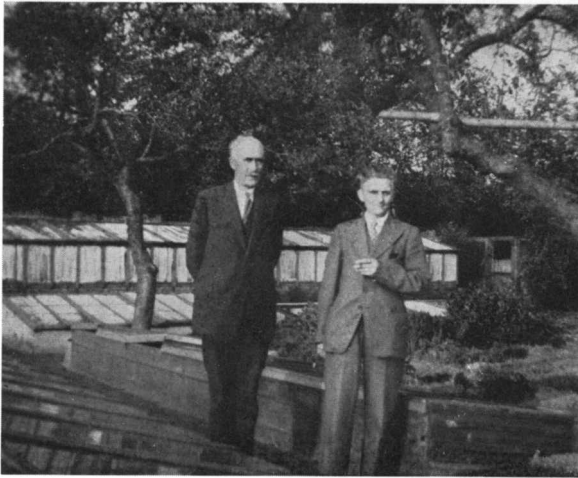
No. 58, 59 en 60 *Lampranthus aureus* (L.) N. E. Br., *Lampranthus blandus* (Haw.) Schwant., en *Lampranthus curviflorus* (Haw.) N. E. Br. Drie fraaie, gemakkelijk bloeiende Lampranthussoorten voor de kas en voor zeer zonnige, droge hellingen buiten. *L. aureus*; tot 30 cm hoog, gedeeltelijk hangend; bladeren smal, tot 5 cm lang, bloemen 5 cm in doorsnee glanzend oranje, meeldraden oranjerood. *L. blandus*; tot 40 cm hoog, hangend, bladeren smal, 3-4 cm lang; bloemen 6 cm in doorsnee, licht rose-rood. *L. curviflorus*; bladeren 5-7 cm lang; bloemen 6-7 cm in doorsnee, wit; wordt ook wel als wit bloeiende variëteit van *L. blandus* beschouwd.

Moet niet worden verward met *L. curvifolius*, een kleine, roodbloeiende Lampranthussoort.

No. 65 *Tischleria peersii* Schwant.; is door Mevr. L. Bolus in deel I van Notes on Mesembryanthemum abusievelijk als *Mesembryanthemum caninum* L. (later *Car-ruanthus caninus* genoemd) beschreven; *T. peersii* en *C. caninus* zijn echter twee afzonderlijke planten, die weliswaar min of meer op elkaar gelijken, doch verscheidene punten van verschil hebben. Zo heeft *C. caninus* bladeren met aan weerszijden hoogstens 4 à 5 tandjes, en *T. peersii* altijd meer dan 5, soms 8 à 10 tandjes; ook de vorm van het blad is verschillend; het is zeer interessant deze twee soorten, die op elkaar gelijken doch tot 2 verschillende geslachten behoren, naast elkaar te kweken.

Dr. H. W. de Boer.

In memoriam F. J. Togni.

Op Zondag 6 Dec. j.l. overleed vrij onverwacht onze goede vriend Togni. Met het heengaan van deze eenvoudige en bescheiden man lijdt de kring 's-Gravenhage een zeer groot verlies, sedert ongeveer vijf en dertig jaren was hij een der trouwste en toegewijdeste leden, hij mocht een hechte steunpilaar van Succulenta worden genoemd.

Togni begon als liefhebber, gewonnen door een paar stekjes, die ik hem gaf en die vergezeld gingen van enige primaire cultuuraanwijzingen; geleidelijk ontwikkelde zich daarna zijn kostelijke verzameling tot, toentertijd, een der belangrijkste van ons land. Hoe lief had hij

zijn planten en wat hebben wij vaak bij hem met vele anderen wederzijdsse ondervindingen en ontdekkingen uitwisselende, goede uren doorgebracht.

Later werd hij een bekwaam kweker, maar een weinig bekwame handelsman, omdat hij altijd in de eerste plaats liefhebber bleef; om andere liefhebbers ter wille te zijn rekende hij veel te weinig voor zijn planten, hetgeen het gezegde deed ontstaan: „koop je één plantje, dan krijg je er twee cadeau”.

Togni had een diepe belangstelling en een grote bewondering voor de natuur. Geen vogel kon opvliegen en geen vogelstem kon klinken of hij kende de naam en hij wist vele bijzonderheden van zijn gevederde vriendjes te vertellen. Hij bezat ook een verzameling zwammen en schelpen en een album met honderden afbeeldingen van succulenten door hem bijeengebracht.

De foto, die hierbij is geplaatst, is niet van recente datum, maar geeft wel een beeld van Togni's leven op Haagwijck te Voorschoten, voor en tussen de kas en de platte bakken en in gezelschap van een van zijn succulentenvrienden de heer Bommeljé.

De kring 's-Gravenhage rouwt om een van haar beste leden, om een beminlijk en goed mens, die een grote ledige plaats achterlaat. Hij ruste in vrede.

J. J. Verbeek Wolthuys.

MET GROOT VERLOF.

Op 23 Dec. j.l. nam op een druk bezochte receptie ons lid de heer J. Uri afscheid als tekenleraar aan het Instituut voor Kunstnijverheid te Amsterdam, waaraan hij tal van jaren verbonden is geweest. De heer Uri is een van onze oudste leden, niet zozeer in jaren maar wel als liefhebber van de door ons bevoorrechte succulente planten. Ongetwijfeld krijgt hij nu, naast zijn liefhebberij voor tekenen en schilderen, ook wat meer tijd voor de cactussen en de vetplanten. Voor de oorlog had hij een prachtige collectie, nu is hij weer vol plannen deze op het oude peil terug te brengen. Van de afdelingsvergaderingen kennen allen hem als een aangenaam causeur.

Het schiereiland „Le Cap”

De botanische tuin „Les Cèdres” ligt in het midden van het schiereiland bij St. Jean-Cap-Ferrat, het terrein is ± 15 ha groot, het strekt zich uit op het hoogste, vrij vlakke gedeelte van de landtong, ongeveer 15 m boven de zeespiegel. Aan de noordwestelijke zijde loopt de tuin geleidelijk af tot aan de baai van Villefranche, daar kunnen geen planten groeien, die zeer veel warmte nodig hebben, doch wel alle planten, die rondom de Middellandse zee thuishoren, hoewel ook soorten als *Cyclamen penicium* er verwilderd voorkomen, evenals *Senecio scandens*, die er bijna niet uit te roeien is. Er is volop zon van zonsopgang tot zonsondergang, het klimaat van Les Cèdres is meer een uitgesproken zeeklimaat dan dat van Nice, omdat het terrein een schiereiland is.

Bergen van 500 tot 700 m hoogte beschermen de tuin aan de noordzijde, de top van een semaphoor, op 132 meter hoogte, beschermt het park tegen zee-winden.

De gemiddelde jaartemperatuur bedraagt 15° C. Januari is de koudste maand met gemiddeld 9° ; de maand Juli is de warmste maand met een gemiddelde van 22° , maar men moet niet vergeten, dat in Januari de temperatuur tot 0° C. kan dalen en in Juli tot 30° C. kan oplopen. Deze cijfers berusten op waarnemingen onder bomen op 1.60 meter boven de grond.

Gedurende de laatste vijf jaren is nimmer een temperatuur onder 0° C. gemeten. Op onbeschutte plaatsen komen evenwel vaak temperaturen onder 0° C. voor, zelfs -3° en -4° C., een felle koude kan opeens optreden, die de oppervlakte van de vijvers met een dun ijslaagje bedekt. Een dergelijke koude komt meestal vlak voor zonsopgang, doch duurt slechts enkele uren. Dit verklaart het feit dat van sommige soorten de jonge planten, die onbeschermd staan, de winter niet of slecht doorkomen, terwijl grote, van onder verhoude exemplaren van dezelfde soort de winter heel goed kunnen doorstaan.

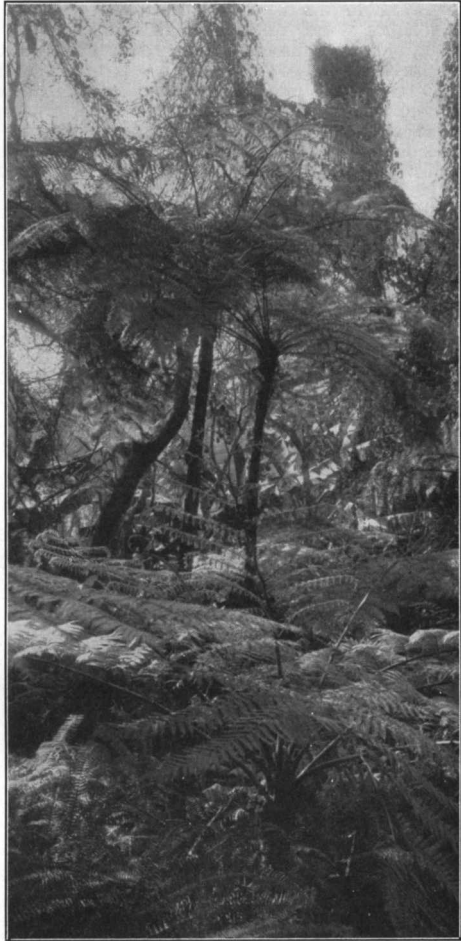
De gemiddelde jaarlijkse regenval is 85 cm per jaar (bij ons 70.6) waarbij October met 15 cm de natste en Juli met 1 cm de droogste maand is.

Men moet er zich niet over verwonderen, dat volgens de berichten van de meteorologische dienst van de Côte d'Azur, ondanks het vermelden van een aldaar voorkomend groter jaarlijks gemiddelde van de regenval dan in Noord-Frankrijk of in ons land, dit hogere gemiddelde gunstig is voor een xerophytische vegetatie.

In feite is de hoeveelheid van de jaarlijkse regenval, uitgedrukt in centimeters, verre van de voornaamste factor van de hygrometrische, d.w.z. vochtigheidstoestand van de lucht.

Men dient rekening te houden met de volgende omstandigheden :

1. de vochtigheid van de lucht kan laag blijven door snelle verdamping, door zonwarmte of door de hoogte van het terrein;
2. het aantal regendagen is verdeeld over het gehele jaar, zoals in ons land, of dit aantal beperkt zich tot een bepaalde tijd, zoals aan de Côte d'Azur;
3. het karakter van de regenval, n.l. geringe doch langdurige regens, zoals bij

Bosvarens, w.o. boomvarens, op „Les Cèdres”. foto: Marnier.

ons, of zeer sterke regenval van korte duur, zoals aan de Côte d'Azur. Wat de planten betreft, dient hieraan nog te worden toegevoegd, het meer of minder diep indringen van de regen in de bodem. Krachtige regen dringt diep in de grond, bij zwakke, langdurige regen blijft het water dicht bij de oppervlakte van de bodem, hetgeen licht aanleiding geeft tot verrotten van de wortels van planten.

Wat de wind betreft, kan men in het algemeen rekenen op een kalme, zachte oostelijke wind, noordenwind komt nooit voor.

Vele vreemde en ook tropische soorten kunnen zeer goed op Les Cèdres gekweekt worden, sommige tere soorten kunnen niet de minste temperatuursdaling verdragen. Het is gebleken, dat voor planten uit Australië, Afrika, Mexico, en uit het Himalayagebied gunstige standplaatsen gevonden kunnen worden. Men vergeet, maar al te vaak, dat het al of niet groeien van planten in laatste instantie afhangt van microklimatologische factoren. Met de nodige ervaring en veel algemene plantenkennis is het mogelijk voor een groot aantal soorten op Les Cèdres een gunstige standplaats te vinden. Een goede tuinman weet precies wat hij doen moet, hij zal voor een tere plant een goed plaatsje zoeken of de plant met palmbladen of een stuk papier tegen de koude beschermen. Naar gegevens ons verstrekt door J. Mamier-Lapostolle.

Aan de leden van Succulenta.

Hoewel de redactie weinig of geen kritiek ontvangt over de inhoud of de uitvoering van ons tijdschrift, zou zij toch gaarne aan de vele wensen van de lezers tegemoet willen komen. Wij verzoeken derhalve de leden hun mening te uiten en onderstaande vragen te beantwoorden.

Wij hopen dat allen hun medewerking zullen verlenen; de resultaten zullen in ons tijdschrift worden gepubliceerd. De afdelingssecretarissen verzoeken wij vriendelijk de vragen op de afdelingsvergaderingen te willen behandelen en de gegevens, voor zover zij niet reeds door de leden werden verstrekt, te verzamelen. Verspreid wonende leden mogen zeer zeker geen verstek laten gaan, immers zij hebben geen gelegenheid op een vergadering hun wensen kenbaar te maken.

Deze enquête wordt ingesteld in het belang van ons tijdschrift en van onze vereniging en dus in het belang van de leden.

Stel het antwoord op elke vraag, waarvan u alleen het nummer behoeft te vermelden, zo kort mogelijk, liefst in enkele woorden.

1. Wat is uw voornaamste kritiek op het tijdschrift?
2. Voor welke artikelen, gepubliceerd sinds 1947, heeft u de meeste belangstelling?
3. Heeft u voorkeur voor artikelen over cactussen of heeft u meer belangstelling voor artikelen over de andere vetplanten?
4. Welk geslacht van de cactussen wilt u dat voornamelijk in Succulenta behandeld wordt?
5. Welk geslacht van de andere vetplanten wilt u, dat voornamelijk in Succulenta behandeld wordt?

Alle mededelingen betreffende deze enquête richten aan: Mevrouw J. GRULLEMANS-VAN BERGHEM, Hereweg 19 te Lisse.

Gelieve op de enveloppe te vermelden: Enquête.

JUBILEUM.

Ons lid, de heer G. J. Mol, vierde 1 December j.l. zijn veertigjarig ambtsjubileum; hij is administrateur van het Gemeentebled der gemeente Amsterdam. Bestuur en leden van Succulenta bieden de jubilaris hun hartelijke gelukwensen aan, hopende dat hij nog vele jaren zijn functie zal kunnen vervullen en vooral, dat hij nog zeer vele jaren de succulente planten trouw zal blijven.

Het Parool wijdde aan de jubilaris een artikel, waaraan wij het volgende ontleen: „Toch (d.w.z. ondanks de vele werkzaamheden en de verschillende functies van de heer Mol) hebben wij de heer Mol nog nooit gehaast of in tijdnood gezien. Hij is altijd de bedaardheid in persoon en soms geloven wij dat misschien zijn cactussen die kalmte teweegbrengen. Op de vensterbank in zijn kamer op het stadhuis staan vijf potten met die planten en thuis heeft hij er nog een paar honderd. Niemand zal kunnen beweren, dat de jubilaris er stekelig door is geworden.”

Onnodig welhaast er hier bij te vertellen, dat de heer Mol, 2e Voorzitter van onze Vereniging en Voorzitter is van de afdeling Amsterdam.

Flinke sortering

Import - Export

Cactussen en andere Vetplanten

bij **W. J. van Kempen**

Driehuizerweg 327, Brakkestein, Nijmegen, Tel. 23377, Giro 547230

Bestuursmededelingen.

CONTRIBUTIE 1954.

Men wordt verzocht de contributie, waarvan het minimum is gesteld op f 5.00, zo spoedig mogelijk te storten op postrekening no. 133550 ten name van Penningmeester Succulenta te Rijperkerk (Friesland).

Leden, die in plaatsen wonen, waar afdelingen zijn gevestigd, worden verzocht hun contributie te voldoen aan de penningmeester(esse) van hun afdeling. (Zie hieronder):

Afd. Amersfoort: F. MEYER, Goudsbloemstraat 9, Amersfoort.

Afd. Amsterdam: J. B. JANSEN, Mr. P. N. Arntzeniusweg 70huis, A'dam-O., Gem. Giro J. 1647.

Afd. Deventer: W. H. ANDREE, Vonderstraat 121, Deventer.

Afd. Eindhoven: M. G. v. d. STEEG, Hertensprong 4, Eindhoven, postrek. 422796.

Afd. Gooi- en Eemland: F. SJOLLEMA, Fuchsiastraat 25, Hilversum.

Afd. 's-Gravenhage: J. C. VAN KEPPEL, Jonkerlaan 14, Wassenaar, postrek. 274344.

Afd. Haarlem: Mevr. H. VAARBERG—Van Helde, Rijksstraatweg 523, Santpoort.

Afd. Nijmegen: H. WOLF, Akkerlaan 30, Nijmegen.

Afd. Pereskia (België): Belg. frcs. 75.00 te voldoen op postrek. no. 522923, ten name van Penningmeester Pereskia, de heer RENÉ VERMEIREN, Edm. Thieffrylaan 98, Mortsel, België.

Afd. Rotterdam: G. J. KOPPERS, Molenwei 38, Rotterdam-Zuid.

Afd. Utrecht: J. WOLTERSEN, Bollenhofsestraat 89, Utrecht.

Afd. Zaanstreek: Mevr. VAN BEEK, Botenmakersstraat 84, Zaandam.

Afd. Zwolle: Mevr. E. J. WURTZ—Blikkendaal, Brederodestraat 77, Zwolle.

Ruil- en Verkoopaanbiedingen.

Aangeboden voor lente 1954, zeldzame planten van *Melocactus violaceus*, *Melocactus communis* (met cephalium), verschillende andere *Melocacti* (zonder cephalium), *Lobivia's*, *Rebutia's*, *Roseocactus*, *Ariocarpus*, *Pelecyphora*, *Solisia*, *Aztekium*, *Mammillaria's*, verschillende soorten *Cerei*, enz. G. LEGUILLON, Niherne, Indre, France. Gaarne ruilen tegen andere zeldzame planten. Correspondentie in de Hollandse taal.

Te koop gevraagd (of in ruil voor planten), „Die Agaven”, door A. Berger (1915). Aanb. A. J. A. UITEWAAL, Alex. Boersstraat 25huis, Amsterdam-Zuid.

Nieuwe Leden :

N. H. van Batenburg, Lavendelplein 7, Eindhoven.

H. L. Smid, Celebesstraat 60rood, Dordrecht.

P. Admiraal, Doorntjes 8, Bergen, N.-H. Mevr. J. Moens—Smith, Alb. Hahnplantsoen 18, Amsterdam-Z.

Mevr. H. J. van Merendonk, de la Reyweg 360, Den Haag.

J. P. de Moel, Laet 202, Alkmaar.
G. E. Brink, van der Merschlaan 35, Zeist.

L. Gores, Tasmanstraat 63 II, Amsterdam-C.

G. H. Boon, Gorantalstraat 13 II, Amsterdam-O.

E. Jacobs, Oude Kerkstraat 27, Utrecht.
L. Sterk, Blauwkapelseweg 7, De Bilt (Utrecht).

C. Pluister, No. 108, Oostwoud, N.H.

P. Junier, Jac. v. d. Doesstraat 1, Den Haag.

import
export

Cactussen en andere Succulenten

telefoon 332556
postrekening 172446

F. Jansen   Leyweg 24
's-Gravenhage

D. BOUWMAN

Binnenl. Groothandel
Export

Grote sortering Cactussen
en prima Vetplanten

DIJKWEG 58 - HONSELERSDIJK - TELEFOON K. 1740-4972.

Met de „Nederlandsche Reisvereniging” naar Nice.

Bij voldoende deelneming n.l. 20 personen hoopt Succulenta een reis te kunnen maken naar Nice tot een bezoek aan:

- I. De botanische tuin „Les Cèdres” te St.-Jean-Cap-Ferrat.
- II. De „Jardin Exotique” te Monte-Carlo.
- III. De kweker, „Maiffret” te Beaulieu.
- IV. De kwekerij „Le Val Claret” van Pécheret te Antibes.
- V. De kwekerij „Les Cactées” te Nice.
- VI. De beroeps- en liefhebbers collectie van de heer L. Chauvier te St. Jacques-de-Grasse.

Deze reis wordt ondernomen onder de auspiciën van de „Nederlandsche Reisvereniging” te Den Haag. Zonder lid te zijn van de N.R.V. genieten onze leden dezelfde faciliteiten als de leden van de N.R.V.

Beginpunt: Valkenburg. — Eindpunt Maastricht.

Reissom, behoudens onvoorziene omstandigheden, f 205.— daarenboven moet gerekend worden op f 80.— à f 100.— voor zakgeld, kleine verteringen en de tram- of buskosten naar de bovengenoemde tuinen en kwekerijen.

Voorlopig is de reis vastgesteld op 7—17 Mei.

Deelneming. In verband met op dit punt zéér strenge internationale bepalingen is deelneming aan deze tocht per autobus alleen mogelijk voor Nederlanders, zodat onze Belgische leden zich tot onze grote spijt niet kunnen aansluiten bij deze excursie. Het aantal beschikbare plaatsen voor Succulentaleden is beperkt tot 20 personen. Men gelieve zich op te geven vóór 15 FEBRUARI aan ondergetekende.

1e dag: Vroegtijdig vertrek per luxe autobus van Valkenburg naar Lyon. Voor de eerste dag lunch en dinerpakket van huis meemenen.

2e dag: Na een prachtige rit door Provence komen we in de loop van de middag in Fréjus aan, vanwaar langs het mooiste gedeelte van de Middellandse zee kust naar Nice wordt gereden.

2e tot 9e dag: Verblijf in Nice, van hieruit zullen bovenvermelde excursies worden ondernomen, terwijl ook nog tijd overblijft voor andere uitstapjes.

9e dag: Na een vroegtijdig diner, vertrek uit Nice naar Aix-en-Provence.

10e dag: Voortzetting der terugreis via Vienne (lunch) naar Dijon, diner en logies aldaar.

11e dag: Op de laatste dag komen we na een afscheidslunch in Metz, om circa 19 uur in Maastricht aan.

Men wordt verzocht alle vragen of mededelingen over deze reis apart in te sturen en ook geen zaadbestellingen te schrijven op hetzelfde papier of op dezelfde briefkaart waarop over de reis geschreven wordt.

J. J. E. VAN DEN THOORN.

ZAADVERKOOP

Aanbieding ten bate van het Clichéfonds.

Van de zaden aangeboden in Succulenta 1953 no. 6 zijn uitverkocht de nummers:

10	24	46	49	53	54	62	68	69	72
73	75	76	78	79	83	84	85	91	92
93	94	95	96	100	101	102	103	105	115
116	119	121							

NIEUW!

122	Notocactus	graessneri	.....	f 0.30
123	—	pampeanus	.....	f 0.20
124	—	submammulosus	.....	f 0.20

125	Gymnocalycium	stückertii	..	f 0.30
126	—	denudatum	var.	f 0.20
127	Malacocarpus	erinaceus	....	f 0.35
128	Parodia	gemengd	.....	f 0.25
129	—	aureispina	.....	f 0.30
130	—	rubricentra	.....	f 0.30
131	—	violaciflora	.....	f 0.30
132	Frailea	gracillima	.....	f 0.25
133	—	grahleana	.....	f 0.25
134	—	knippeliana	.....	f 0.2ij
135	Echinocereus	knippelianus	..	f 0.35
136	Pleiospilos	bolusii	.....	f 0.25
137	Conophytum	bilobum	.....	f 0.25

Men wordt verzocht soorten op te geven die de verlangde nummers vervangen kunnen daar de voorraad van verschillende soorten niet groot is.

De pakjes bevatten 30 Mesem- en 20 Cactuszaden.

De pakjes met Carpanthea, Cephalophyllum, Erepesia, Glottiphyllum en Lampranthus bevatten ± 10 zaden die met Cheiridopsis, Pleiospilos herrei en Tischleria ± 15 zaden.

Toezending volgt UITSLUITEND na ontvangst van het verschuldigde bedrag, vermeerderd met f 0.15 voor verzendkosten. Men wordt verzocht GEEN bestellingen te schrijven op giro- of postwisselstrookjes. Van deze bepalingen kan NIET worden afgeweken. Verzoeken het bedrag over te maken per postwissel of door overschrijving of storting op postgirorekening 39 89 72 ten name van Mej. J. J. E. VAN DEN THOORN te Apeldoorn.

Belgische leden kunnen het verschuldigde bedrag in Hollands geld zonder moeite overmaken per postmandaat.

Brieven betreffende de zaadverkoop richten aan Mej. J. J. E. v. d. THOORN, „de Ruwent”, Elburgerweg 57, Apeldoorn.